

شناسایی و اولویت‌بندی عوامل تأثیرگذار در توان عملیاتی پلیس مبارزه با مواد مخدر فا. ا. کردستان در مقابل با ورود پیش سازهای مواد صنعتی اعتیادآور

داود دعاگویان^۱، مجید کریمی^۲، جمشید منتظری^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۳/۰۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۵/۰۴

از صفحه ۷۸ تا ۱۰۰

چکیده

زمینه و هدف: مواد صنعتی اعتیادآور علاوه بر تبعات اجتماعی آن که منجر به گرایش بیشتر به سمت سوءمصرف گردیده، به واسطه ترکیبات فوق‌العاده خطرناکی که در تولید و ساخت آن‌ها به کار می‌رود، آثار و تبعات زیان‌باری بر در بهداشت و سلامت جسمانی و روانی مصرف‌کنندگان آن‌ها ایجاد می‌نماید، از این رو پیشگیری و مقابله با قاچاق مواد مخدر و پیش سازهای صنعتی مورد نیاز آن بخصوص در مناطق مرزی چون شهرستان بانه قاچاق در اشکال و انواع مختلفی وجود دارد از اهمیت بسزایی برخوردار است. با درک این اهمیت مسئله پژوهش حاضر نیز شناسایی و اولویت‌بندی عوامل تأثیرگذار در توان عملیاتی پلیس مبارزه با مواد مخدر استان در مقابله با ورود پیش سازهای مواد صنعتی اعتیادآور است. **روش:** پژوهش حاضر از نظر ماهیت کاربردی و روش انجام آن نیز توصیفی-تحلیلی است. آمار و اطلاعات مورد نیاز از طریق مطالعات کتابخانه‌های و برداشت‌های میدانی (پرسشنامه) انجام پذیرفته است. ۱۴۹ نفر کارکنان پلیس مبارزه با مواد مخدر استان کردستان نیز جامعه آماری پژوهش را تشکیل می‌دهند که از این میزان تعداد ۱۱۰ نفر به‌عنوان نمونه آماری مورد پرسشگری قرار گرفته‌اند. تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های رگرسیون چند متغیره و فریدمن انجام گرفت. **یافته‌ها:** نتایج بررسی‌های صورت گرفته نشان داد توان عملیاتی پلیس مبارزه با مقابله و پیشگیری با ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی تأثیرگذار می‌باشند از بین توان‌های عملیاتی مورد مطالعه توان عملیاتی جمع‌آوری آمار و اطلاعات با میانگین رتبه‌ای ۳،۷۵ از توان عملیاتی نیروی انسانی و تجهیزات و امکانات که به ترتیب میانگین‌های رتبه‌ای ۳،۱ و ۲،۲۱ را به خود اختصاص داده‌اند بالاتر است. بررسی میزان تأثیرگذاری سه متغیر مورد بررسی نیز نشان داد متغیر توان عملیاتی نیروی انسانی خود به تنهایی قادر است ۶۰،۱ درصد از واریانس متغیر وابسته (پیشگیری و مقابله با ورود پیش سازهای صنعتی) را تبیین نماید. این میزان برای دو متغیر جمع‌آوری اطلاعات و امکانات و تجهیزات به ترتیب برابر ۵۵،۲ و ۴۰،۹ است که گویایی این موضوع است که توان عملیاتی پلیس در این دو زمینه در سطح پایین‌تری قرار گرفته است. **نتایج:** اختصاص بودجه کافی، بالا بردن سطح دانش و مهارت کارکنان، بهره‌گیری از تجربیات ثبت‌شده و بالا بردن قدرت بازدارندگی قوانین از جمله اقداماتی است که در مبارزه با ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی می‌توانند تأثیرگذار باشند.

کلید واژه‌ها: توان عملیاتی، مواد صنعتی اعتیادآور، پلیس مبارزه با مواد مخدر، استان کردستان

مقدمه

به اعتقاد تحلیل‌گران اجتماعی، اعتیاد به مواد مخدر، به‌عنوان یکی از مسائل پیچیده اجتماعی در عصر حاضر است که زمینه‌ساز بروز بسیاری از آسیب‌ها و انحرافات اجتماعی است. سازمان بهداشت جهانی، مسئله مواد مخدر اعم از تولید، انتقال، توزیع و مصرف را در کنار سه مؤلفه جهانی دیگر یعنی تولید و انباشت سلاح‌های کشتار جمعی، آلودگی

^۱ استادیار، عضو هیئت‌علمی دانشگاه علوم انتظامی امین (نویسنده مسئول)

^۲ عضو هیئت‌علمی دانشگاه علوم انتظامی امین.

^۳ کارشناسی ارشد رشته مبارزه با مواد مخدر.

محیط‌زیست، فقر و شکاف طبقاتی، از جمله مسائل اساسی شمرده است که حیات بشری را در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی در عرصه جهانی مورد تهدید و چالش جدی قرار می‌دهد (دعاگویان و حبیب زاده، ۱۳۹۰: ۱۰۶). زمانی که این موضوع را در کنار رشد شتابان تغییر الگوی مصرف از سنتی به صنعتی و شیمیایی که موجبات افزایش استفاده جوانان از این مواد (قرص‌های روان‌گردان، کراک، کریستال، شیشه و اکستازی و ...) قرار بگیرد؛ اهمیت مبارزه با مواد مخدر را بیش‌ازپیش آشکار می‌سازد.

تنوع، ارزانی قیمت و حمل‌ونقل آسان مواد مخدر سنگین و گرایش زیاد جوانان به این مواد (کراک و شیشه) مشکلات زیادی را در سطح جامع و خانواده‌ها به وجود آورده است و در موارد زیادی موجب افزایش آمار جرم و جنایت و تخلفات اجتماعی شده است.

مواد مخدر صنعتی علاوه بر تبعات اجتماعی آن که منجر به گرایش بیشتر به سمت سوءمصرف گردیده، به واسطه ترکیبات فوق‌العاده خطرناکی که در تولید و ساخت آن‌ها به کار می‌رود، آثار و تبعات زیان‌باری نیز در حیطه بهداشت و سلامت جسمانی و روانی مصرف‌کنندگان آن‌ها ایجاد می‌نماید و به‌صورت ادامه‌دار است (محمدی، ۱۳۹۰: ۲).

وجود زمینه‌های رشد و گسترش مواد مخدر در ایران و قاچاق آن‌هم اکنون به یک تجارت پردرآمد تبدیل شده است، پیچیدگی اوضاع فعلی را فراهم ساخته و می‌رود تا به یک بحران اساسی در جامعه تبدیل شود. در عرصه ملی، کشور ایران به جهت ساختار سنی، موقعیت ژئوپلیتیکی و فقدان حساسیت اجتماعی و عمومی کافی نسبت به فرایند مبارزه با عرضه، کاهش تقاضا و درمان معتادان به‌عنوان یکی از آسیب‌پذیرترین کشورهای جهان در مقابل مسئله مواد مخدر مطرح است. از طرفی مواد مخدر صنعتی که امروز حجم بالایی از اعتیاد در جامعه و بخصوص در بین نسل جوان را به خود اختصاص داده‌اند از طریق پیش‌سازهایی که به به‌راحتی وارد کشور می‌گردد در حال افزایش است بنابراین مقابله با ورود این پیش‌سازها به‌عنوان مسئله اصلی پلیس مبارزه با مواد مخدر در سطح کشور است.

استان کردستان و شهرهای مرزی آن نظیر بانه با توجه به موقعیت ژئوپلیتیکی و استراتژیکی به‌عنوان دروازه‌ی ورود پیش‌سازهای تولید مواد مخدر صنعتی در سطح کشور مطرح است، ورود پیش‌سازهای موردنیاز تولید مواد مخدر از مرزهای غربی و توزیع آن در سایر مناطق کشور و بعضاً فراوری و تولید مواد مخدر سبب گردیده تا ماهیت مبارزه با ورود پیش‌سازهای موردنیاز مواد مخدر تغییر یابد؛ این امر نیازمند ارتقاء توان عملیاتی پلیس مبارزه با مواد مخدر در استان کردستان و شهرستان بانه است؛ بنابراین شناسایی عوامل مؤثر در ارتقاء توان عملیاتی پلیس مبارزه با مواد مخدر هدف اصلی پژوهش حاضر را تشکیل می‌دهد. لذا مسئله اصلی تحقیق حاضر نیز شناسایی و اولویت‌بندی عوامل تأثیرگذار در توان عملیاتی پلیس مبارزه با مواد مخدر در ورود پیش‌سازهای مواد مخدر صنعتی اعتیادآور استان کردستان است.

مبانی نظری

مواد مخدر، روان‌گردان و پیش‌سازها

گروهی از آلکوئیدهای مشتق شده از خشخاش، تریا (سومینفروم پاپاور) مانند مرفین، کدئین و مشتقات آن‌ها مانند هروئین هستند (دفتر مقابله با جرم مواد مخدر سازمان ملل، ۱۳۹۰: ۸۲). به‌عبارتی دیگر هرگونه ترکیب گیاهی و شیمیایی که باعث دگرگونی، سستی و تنبلی در سطح هوشیاری مغز شده و باعث ایجاد اعتیاد در فرد و وابستگی به ماده مصرفی می‌گردد، ماده‌ی مخدر نامیده می‌شود (احتشامی، ۱۳۸۵: ۱۲). مواد روان‌گردان نیز به دسته‌ای از مواد طبیعی یا ساختگی گفته می‌شود که با تأثیری که بر مغز و سلسله اعصاب انسان می‌گذارند وی را از حالت طبیعی خارج می‌کنند (قربانی، ۱۳۹۵: ۳).

همچنین به کلیه مراحل که در داخل لابراتوارها، آزمایشگاه‌های خانگی، کوله باغ‌ها و در کل در مناطقی به‌دوراز دید مردم و به‌صورت پنهانی، در جهت تهیه مواد مخدر و مواد روان‌گردان صورت می‌پذیرد، تولید مواد روان‌گردان گفته

می‌شود. قابل ذکر است که در زبان عامیانه، از مراکز تولیدی به‌عنوان آشپزخانه و از دست‌اندرکاران تولید روان‌گردان به‌عنوان آشپز و استادکار و به کلیه مراحل و فرایندهای شیمیایی که در طول دوره تولید صورت می‌پذیرد، فرآیند پخت‌وپز اطلاق می‌گردد (قربانی، ۱۳۹۶: ۳۸).

پیش‌سازها موادی که به‌طور ویژه برای تولید یک محصول شیمیایی مورد استفاده قرار گیرد، پیش‌ساز نامیده می‌شوند. این مواد باید به‌نوعی ساختار مولکولی محصول تولیدشده (ماده مخدر و روان‌گردان) نقش داشته باشند. مثال افدرین، پیش‌ساز متامفتامین است (کریمی، ۱۳۹۴: ۲۱).

مجموع تعداد مواد شیمیایی تحت کنترل در جدول شماره ۱ نشان داده‌شده است. این مواد از ۱۲ ماده در سال ۱۹۸۸ به ۲۳ ماده تا سال ۲۰۱۴ رسید. بند یک کنوانسیون ۱۹۸۸، امضاکنندگان کنوانسیون را ملزم می‌سازد ساخت، حمل‌ونقل و توزیع مواد شیمیایی فهرست شده را در صورتی که مرتکب عدم داشته باشد که این مواد در کشت، تولید و یا ساخت غیرقانونی مواد مخدر مورد استفاده قرار می‌گیرند، تخلف کیفری لحاظ کنند (سازمان بهداشت جهانی، ۱۹۸۸ و ۲۰۱۴).

مواد شیمیایی تحت کنترل شامل اندرید استیک، استیل آنترانیلیک اسید N، ارگومتین، ارگوتامین، ایزوسافرول، اسید لیسارجیک، ۴ و ۳- میتلن دی اکسی فنیل، پروپانول، نور افدرین، اسید فیلاستیک، فنیل و پروپانول، پیپه رونال، پرمنگنان پتاسیم، پسورو افدرین، استون، اسید آنترانیلیک، اتیل اتر، اسید هیردوکلراید، متیل اتیل کتون، پیپه ری‌دین، تولئون می‌باشند (حیدری، ۱۳۹۳: ۸۸).

شیوه‌های قاچاق پیش‌سازها

قاچاقچیان برای انتقال مواد پیش‌ساز مجبور به عبور از محورهای مواصلاتی، زمینی، هوایی و دریایی جهت رساندن آن به محل تولید مواد مخدر هستند. یکی از متداول‌ترین راه جابه‌جایی پیش‌ساز، جاسازی آن در وسیله نقلیه است. هر نوع وسیله نقلیه که در محورهای مواصلاتی در حال تردد باشد، امکان انتقال مواد پیش‌ساز متصور است. نوع وسیله نقلیه اغلب به مسیر انتقال و میزان مواد شیمیایی و نوع آن بستگی دارد. بیشترین حجم جابه‌جایی، در وسایل نقلیه جاده‌ای، سپس به‌وسیله شناورها و مقدار جزئی با وسایل نقلیه ریلی و هوایی حمل می‌شوند (کتابدار، ۱۳۸۸: ۲۴ و ۲۸).

شیوه‌های قاچاق پیش‌سازها به لابراتوارهای زیرزمینی تولید مواد مخدر اغلب چهار روش است:

۱- ممکن است پیش‌ساز را در میان بارهای تجاری و سایر کالاهای مخفی نمایند. به‌عنوان نمونه مخفی کردن پیش‌سازها در میان کلیسه‌های کود شیمیایی، با افدرین بسته‌بندی‌شده در پوشش خوراک دام یا ظروف حاوی هیدروکلریک اسید جاسازی‌شده در کیسه‌های علوفه می‌توان نام برد.

۲- ممکن است پیش‌سازها را در ظروفی فاقد برچسب و یا در ظروفی که معمولاً برای نگهداری مواد شیمیایی استفاده نمی‌شود، مانند بطری‌های خالی آب بریزند. به‌عنوان نمونه حمل و یا نگهداری استیک اندیدرید در ظروف پلاستیکی فاقد برچسب یا در میان کپسول آشپزخانه یا حمل تیونل کلراید در سیلندرهای کپسول گاز مایع آشپزخانه یا در ظروف مواد مجاز.

۳- ممکن است پیش‌ساز را در ظروفی که اغلب حاوی مواد شیمیایی معمولی است خالی کنند.

۴- ممکن است برچسب ظروف حاوی پیش‌ساز را دست‌کاری کنند تا نوع آن مشخص نگردد (زندى، ۱۳۹۷: ۵).

چالش‌های قانونی مقابله با پیش‌سازها

بهبود کنترل پیش سازها در سطح جهانی موجب شد تا گردانندگان لابراتوارهای زیرزمینی غیرقانونی، اقدام به اتخاذ ضد راهبرد (راهبرد مقابله‌ای) کنند، از جمله استفاده از روش‌های پیچیده‌تر در تهیه پیش سازها و استفاده از پیش سازهای جایگزین که تحت کنترل قرار نداشتند. در ساخت پیش سازهای موردنیاز و نیز تولید مواد روان‌گردان جدیدی که شامل اعمال کنترل‌های کنونی نمی‌شدند. هرچند تمام این ضد راهبرد چالشی در بهبود کنترل پیش سازها در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی، به شمار می‌رفت درعین حال نشانه تأثیر کنترل پیش سازها نیز بود. راهبردهای مقابله‌ای لابراتوارهای غیر شامل مواردی استفاده از روش‌های پیچیده‌تر در تهیه پیش سازهای شیمیایی، تشکیل باندهای جدید برای تهیه پیش سازهای شیمیایی، ایجاد شرکت‌های پوششی، شناسایی حلقه‌های ضعیف نظام بین‌المللی کنترل، شناسایی ضعف‌ها در سطح ملی، بهره‌گیری از اینترنت و فضای مجازی و تولید مواد روان‌گردان جدید می‌شد (حیدری، ۱۳۹۳: ۹۰).

راهبردهای جامعه بین‌المللی مقابله با تجارت پیش سازها

ایده کنترل پیش سازها به‌عنوان یکی از راهبردهای کنترل ساخت و استعمال مواد مخدر (برای مقصد غیر دارویی/غیرپزشکی) به اوایل دهه ۱۹۳۰ برمی‌گردد. با این حال، تنها از اواخر دهه ۱۹۸۰ بود که نظام بین‌المللی کنترل پیش سازها طرح‌ریزی شد. این نظام در دهه‌های بعدی نیز همچنان تقویت شد که از جمله موارد آن عبارت‌اند از:

- کنوانسیون‌های منعقد شده تحت لوای جامعه بین‌المللی

مبنای ایده کنترل پیش سازها قبلاً در کنوانسیون محدودیت ساخت و کنترل و توزیع مواد مخدر ۱۹۳۱، بیان شده بود که حاوی مفادی در مورد کنترل بین‌المللی تعداد معدودی از مواد قابل تبدیل بود. برای مثال موادی که قابلیت تبدیل به فرآورده‌ای را دارند که اعتیاد زا هستند. در ماده ۱۱ کنوانسیون ۱۹۳۱ تصریح شده است که ساخت یا تجارت چنین فرآورده‌هایی مجاز نیست؛ مگر در مورد فرآورده‌هایی که ارزش دارویی یا علمی دارند، آن‌هم تا زمانی که نگرانی دولت‌ها از این جهات مرتفع گردد (قربانی، ۱۳۹۵: ۵۹).

کنوانسیون مقابله با قاچاق مواد خطرناک ۱۹۳۶ الزام به توقیف این قبیل پیش سازها را مطرح کرد که حاوی مفاد کیفی برای ساخت، انحراف، استحصال و تهیه مواد مخدر بود. در نهایت، کنوانسیون واحده مواد مخدر ۱۹۶۱ جایگزین هر دو کنوانسیون مزبور شد.

- کنوانسیون واحده ماده مخدر ۱۹۶۱

دیگر مرجع عمومی کنترل پیش سازها که خواستار نظارت عالیه بر چنین موادی است در بند ۸ ماده ۲ کنوانسیون واحده مواد مخدر ۱۹۶۱ و پروتکل الحاقی ۱۹۷۲ یافت می‌شود که تا به امروز نیز اجرا می‌شود. به‌علاوه کنوانسیون در بند ۳ ماده ۲ امکان جدول‌بندی مواد قابل تبدیل به مواد مخدر را نیز فراهم ساخت. ماده ۳۷ کنوانسیون ۱۹۶۱ همچنین امضاء کنندگان کنوانسیون را به کشف و ضبط پیش سازهای شیمیایی و طرح مفاد کیفی برای ساخت، استحصال و تهیه غیرقانونی این قبیل مخدرات ملزم می‌کند (United Nation, ۱۹۶۱).

- کنوانسیون مواد روان‌گردان ۱۹۷۱

در کنوانسیون ماد روان‌گردان ۱۹۷۱ شرایط کنترل پیش سازها گسترش یافت تا مواد شیمیایی مورد استفاده در ساخت مواد روان‌گردان را نیز شامل شود (ماده ۲). از این رو پیش سازها کلاً تحت تأثیر کنترل بین‌المللی قرار گرفتند

که مفادی از آن به کشف و ضبط این مواد مربوط می‌شود. با این حال، کنوانسیون ۱۹۷۱، متضمن مفادی برای جدول بندی مواد خاصی که قابلیت تبدیل به مواد روان گردان را داشتند، نبود. برای مثال، اسید لیسارجیک که به سهولت قابل تبدیل به لیسارجیک اسید دی اتیلامید (LSD) است، تحت کنوانسیون ۱۹۷۱ جدول بندی نمی‌شد و این وضع تنها با کنوانسیون ۱۹۸۸ تغییر پیدا کرد (United Nation, ۱۹۷۱).

- کنوانسیون مقابله با قاچاق مواد مخدر و مواد روان گردان ۱۹۸۸ سازمان ملل متحد
کنوانسیون مقابله با قاچاق مواد مخدر و مواد روان گردان ۱۹۸۸ سازمان ملل متحد تقریباً از حمایت جهانی برخوردار است. ۱۸۷ کشور و منطقه (به علاوه اتحادیه اروپا) این کنوانسیون را تصویب یا به آن ملحق شدند. ایده مقدماتی کنوانسیون، کنترل و نظارت بر تجارت تعدادی از مواد شیمیایی است که می‌تواند در ساخت مواد مورد استفاده قرار گیرد و امکان تجارت آن‌ها را برای اهداف قانونی فراهم و در عین حال از انحراف آن‌ها برای ساخت غیرقانونی مواد مخدر جلوگیری می‌کند.

کنوانسیون ۱۹۸۸، یک شالوده قانونی برای کنترل پیش سازها ایجاد می‌کند. صدها ماده شیمیایی وجود دارد که می‌تواند در ساخت مواد مخدر مورد استفاده قرار گیرد. از این تعداد جمعاً ۳۳ ماده شیمیایی به موجب کنوانسیون ۱۹۸۸، تحت کنترل بین‌المللی قرار گرفتند که ۱۵ ماده تحت قوانین سخت‌گیرانه‌تری قرار گرفتند - تصویب بیانیه سیاسی و برنامه اقدام در بیستمین جلسه ویژه مجمع عمومی سازمان ملل متحد

با تصویب بیانیه سیاسی بیستمین جلسه ویژه مجمع عمومی سازمان ملل در سال ۱۹۸۸ و انجام اقدامات مرتبط با ارتقای همکاری‌های بین‌المللی مبارزه با معضل جهانی مواد مخدر، کنترل پیش سازها نیروی محرک جدیدی به دست آورد که مشتمل بر قطعنامه‌های جداگانه‌ای در مورد برنامه‌های اقدام مقابله با ساخت غیرقانونی، قاچاق و سوء مصرف محرک‌های آفتامینی و پیش سازها بود (United Nation, ۱۹۸۸).

- بیانیه سیاسی و برنامه اقدام ۲۰۰۹

کنترل پیش سازها در بیانیه سیاسی و برنامه اقدام ۲۰۰۹ با موضوع همکاری‌های بین‌المللی جهت اتخاذ یک راهبرد یکپارچه و متوازن در مقابله با معضل جهانی مواد مخدر» نیز نقش داشت. برنامه اقدام بر لزوم اتخاذ یک رویکرد جهانی به منظور جلوگیری از انحراف مخدرات صنعتی و پیش سازهای آن‌ها به مجاری غیرقانونی در تمامی کشورهای تولیدکننده، ترانزیت و مصرف‌کننده تأکید داشت.

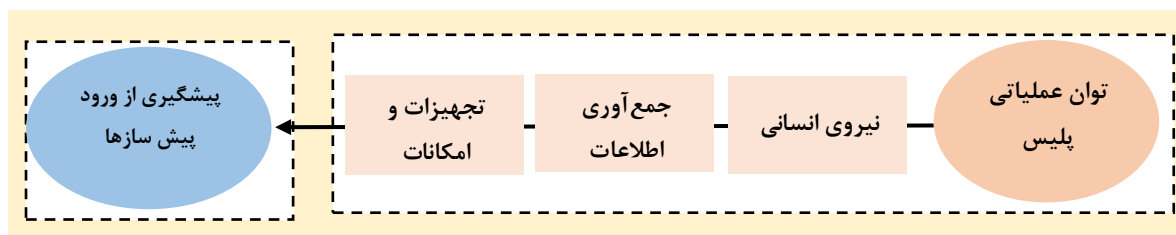
پیشینه تحقیق

زندگی (۱۳۹۷) به بررسی دلایل انحراف از مسیر قانونی و رون قاچاق پیش سازهای مواد مخدر پرداخته و نتیجه می‌گیرد سوءاستفاده قاچاقچیان از ضعف آگاهی و آموزش مأموران و انتقال مواد پیش ساز بدون هرگونه دست‌کاری یا جاسازی حرفه‌ای و مخفی کردن دربار تجارتی مجاز یا دست‌کار در برجسب، انتقال پیش سازها در ظرف مواد مجاز، تغییر در بسته‌بندی، رنگ، حجم، کمبود دستگاه‌های کشف و نبود دستگاه تشخیصی در مبادی ورودی، عدم نظارت مؤثر بر مأموران و کارکنان گمرک، شرکت‌ها و کارخانه‌های مجاز مواد شیمیایی، انحراف در کارخانه تولید مواد شیمیایی و ادارات گمرک با روش‌های گوناگون، تبانی قاچاقچیان با کارکنان متخلف و. به‌عنوان فرصت برای تبهکاران از دلایل انحراف و قاچاق پیش سازهای مواد مخدر صنعتی به شمار می‌آیند. عزیزی مهر (۱۳۹۶) به بررسی جغرافیای مرزی مبادی ورود کالای قاچاق (پیش سازهای مواد مخدر صنعتی) در سه استان کردستان، کرمانشاه و

ایلام پرداخته و نتیجه می‌گیرد از بین سه استان فوق‌بیشترین مبادی ورود پیش‌سازها مربوط به استان کردستان است؛ میزان آن در استان‌های کرمانشاه و ایلام به‌مراتب کمتر است، همچنین در سه استان مذکور نمی‌توان ورود پیش‌سازهای مواد مخدر صنعتی شیشه را محدود به نقطه‌ای خاص یا اینکه نقطه‌ای خاص را منحصر به ورود پیش‌سازها دانست. آقا گل زاده و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیق خود، د به بررسی شیوه‌های مبارزه با قاچاق مواد مخدر در محورهای مواصلاتی تهران پرداخته و نتیجه می‌گیرد شیوه انتظامی مهم‌ترین شیوه مبارزه با قاچاق مواد مخدر به شهر تهران است و بیش از نیمی از کشفیات را به عود اختصاص داده است. حیدری (۱۳۹۳) راهبردهای و چالش‌های جامعه بین‌المللی در کنترل پیش‌سازها را مورد بررسی قرار داده و معتقد است ضعف‌هایی در ساختار و روند تولید و تجارت مواد شیمیایی مورد استفاده در ساخت غیرقانونی مواد مخدر احتمالاً وجود دارد. حاتمی مزید و باهری (۱۳۹۳). به ارزیابی مدیریت پشتیبانی عملیات در کشفیات مواد مخدر پلیس مبارزه با مواد مخدر ناجا (عملیات ویژه ناجا و فاتب) پرداخته و نتیجه می‌گیرند؛ تجهیزات و دستگاه‌های کشف و دیگر شاخص‌های تعریف‌شده در آزمون ارزیابی با ۸۱٪ بالاترین نقش و بعد اطلاعات و شاخص‌های موردنظر در این بحث با ۷۷٪ در رتبه دوم و بعد نیروی انسانی با شاخص آموزش و تجربه با ۵/۷۲٪ در رتبه سوم نقش‌آفرینی در میزان کشفیات مواد مخدر را در سال ۱۳۹۱ در عملیات ویژه ناجا و فاتب را داشته‌اند. جلالی و شفیعی (۱۳۹۲). در پژوهش خود به بررسی نقش آموزش‌های تخصصی در افزایش میزان کشف مواد مخدر سراسر کشور در سال‌های ۹۰-۹۱ پرداخته و نتیجه می‌گیرند یکی از عوامل مهم در افزایش میزان کشفیات انواع مواد مخدر در سال ۱۳۹۱ نسبت به سال ۱۳۹۰، ارتقای دانش کارکنان پلیس مبارزه با مواد مخدر از روش‌ها و تکنیک‌های جدید قاچاق توسط سوداگران مرگ و نیز فراگیری روش‌های نوین مقابله با این پدیده شوم است. حبیب زاده (۱۳۹۲) با بررسی کاربرد اطلاعات پرونده‌های جنایی در پلیس اطلاعات محو نتیجه گرفت نقش پروفایل فیزیکی و شیمیایی مواد مخدر با استفاده از AFP به‌عنوان یک مدل‌سازمانی مورد تأیید است. شیرزاد و همکاران (۱۳۸۹) نیز پس بررسی مؤثرترین شیوه‌های انتظامی در جلوگیری از ورود مواد مخدر در شهرستان اصفهان به این نتیجه رسیدند که شیوه‌های اطلاعاتی، بیشترین تأثیر را در مقابله با قاچاق مواد مخدر در شهرستان اصفهان در سال ۱۳۸۷ داشته است؛ پس‌از آن امکانات مالی و تجهیزات در رتبه دوم، آموزش عوامل انسانی در رتبه سوم، شیوه‌های انتظامی و رزمی- تاکتیکی نیز به ترتیب در رتبه چهارم و پنجم قرار دارند.

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به اینکه نتیجه تحقیق حاضر دارای کاربست در محیط اجرا است، از نظر نوع و هدف «کاربردی» و از نظر ماهیت «توصیفی» با تکنیک پیمایشی با کمک ابزار پرسشنامه است. جامعه آماری پژوهش ۱۴۹ نفر از کارکنان پلیس مبارزه با مواد مخدر استان کردستان است. حجم نمونه نیز بر اساس فرمول کوکران برابر ۱۱۰ نفر در نظر گرفته شد. پرسشنامه‌های پژوهش نیز از طریق روش احتمالی و به‌صورت تصادفی توزیع و جمع‌آوری گردید. برای تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از نتایج پرسشنامه از نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های آماری رگرسیون چند متغیره و آزمون فردیمن استفاده شد. آزمون رگرسیون چند متغیره برای ارزیابی میزان تأثیرگذاری توان عملیاتی پلیس مبارزه با مواد مخدر شامل توان عملیاتی ۱- نیروی انسانی، ۲- جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها و ۳- تجهیزات و امکانات مورد بررسی قرار گرفت. رتبه‌بندی توان عملیاتی پلیس در پیشگیری از ورود پیش‌سازهای مواد مخدر صنعتی نیز از آزمون فریدمن استفاده شد.

شکل ۱ - مدل مفهومی و روابط بین متغیرها

معرفی محدوده مطالعاتی

این استان با وسعتی برابر ۲۹۱۳۶,۵۴۷ کیلومترمربع معادل ۱,۷ درصد وسعت کل کشور، در نوار کوهستانی غرب و در محور شمال غربی-جنوب غربی ایران واقع شده است (استانداری استان کردستان، ۱۳۹۰: ۷۷). بر اساس آخرین تقسیمات کشوری در سال ۱۳۹۵، این استان دارای ۱۰ شهرستان، ۳۰ شهر، ۲۷ بخش، ۸۴ دهستان و ۱۹۰۰ روستا است. استان کردستان به لحاظ ویژگی‌های توپوگرافی منطقه‌ای ناهموار است که ناهمواری‌های استان را «دشت‌ها» و «سرزمین‌های مرتفع» تشکیل می‌دهند (عزیزی مهر، ۱۳۹۶: ۳).

جمعیت استان کردستان بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ برابر ۱۶۰۳۰۱۱ نفر است؛ که از این میزان ۶۶ درصد شهرنشین و ۳۴ درصد را جمعیت روستایی این استان تشکیل می‌دهند.

بحث و یافته‌ها

در این بخش از پژوهش برای سنجش فرضیه‌های تحقیق ابتدا به بررسی میزان اثربخشی توان عملیاتی پلیس در سه حوزه ۱- نیروی انسانی، ۲- جمع‌آوری آمار و اطلاعات و ۳- امکانات و تجهیزات با استفاده از روش هم‌زمان در رگرسیون چند متغیره پرداخته شده است. سپس هرکدام از متغیرهای مستقل پژوهش به صورت جداگانه نیز مورد سنجش و ارزیابی قرار گرفته‌اند. رتبه‌بندی میزان تأثیرگذاری هر یک از متغیرهای مستقل پژوهش بر متغیر وابسته (پیشگیری از ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی) نیز از آزمون فریدمن در محیط نرم‌افزار SPSS کمک گرفته شده است.

فرضیه اول: توان عملیاتی نیروی انسانی پلیس در پیشگیری از ورودی پیش سازهای مواد صنعتی اعتیادآور تأثیرگذار است.

ضریب همبستگی چندگانه محاسبه شده برای تأثیر توان عملیاتی نیروی انسانی پلیس در پیشگیری از ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی برابر ۰/۷۷۲ است. ضریب تعیین نیز برابر ۶,۳۷ و شرفت تعیین تعدیل شده نیز برابر ۰,۶۰۲ است؛ بنابراین توان عملیاتی پلیس به طور خالص تنها قادر است ۶۰,۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته (پیشگیری و مقابله با ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی) را تبیین می‌کنند؛ و باقی مانده نیز مقدار به عواملی به جز عوامل مورد بررسی در پژوهش حاضر مربوط است.

جدول ۱ - خلاصه مدل رگرسیونی فرضیه اول

روش	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد	آماره دوربین واتسون ^۴
روش هم‌زمان	۰/۷۷۲	۰/۶۳۷	۰/۶۰۱	۱,۰۲	۰,۹۹۰

^۴ Watson Camera Statistics

جدول ۲ - ضریب رگرسیونی مؤلفه‌های گویه توان عملیاتی نیروی انسانی در مقابله با ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی

sig	T	STandarized Co. Unstandardized Co.			سنجه‌ها	مؤلفه
		beta	Std.Er ror	B		
۰,۰۰۰ ۰	۳,۲ ۷	۰,۰۵۶ ۹	۰,۰۶۷	۰,۸۷ ۱		توان عملیاتی نیروی انسانی
۰,۰۰۰ ۰	۴,۳ ۱	۰,۶۵۱	۰,۵۸۹	۰,۷۵ ۵	وجود افراد بامهارت کافی در حوزه شناسایی پیش سازها	
۰,۰۰۰ ۰۱	۴,۲۶	۰,۵۹۷	۰,۰۴۵۹	۰,۳۶ ۹	تناسب نیروی انسانی با نیازهای سازمانی در حوزه مقابله با ورود پیش سازها	
۰,۰۰۰ ۰	۴,۲ ۳	۰,۰۶۵	۰,۰۳۲	۰,۶۹ ۸	کمیت نیروی انسانی در حوزه شناسایی و مقابله با ورود پیش سازها	
۰,۰۰۰ ۰	۵,۲	۰,۰۶۹	۰,۷۸۲	۰,۸۹ ۲	کامل بودن سرمایه انسانی پلیس در حوزه شناسایی و مقابله با ورود پیش سازها	
۰,۰۰۰ ۰	۴,۳ ۷	۰,۰۹۵	۰,۰۳۹	۰,۹۸ ۵	وجود افراد متخصص به اندازه کافی	
۰,۰۰۰ ۰	۵,۴ ۱	۰,۰۵۹ ۳	۰,۰۵۸۲	۰,۳۹ ۷	متناسب بودن نیروی انسانی موجود با نیازهای سازمان	
۰,۰۰۰ ۰	۴,۲ ۳	۰,۰۵۹	۰,۸۵۴	۰,۹۸ ۵	نقش افراد باتجربه و توانایی اختصاصی بالا در مقابله با ورود پیش سازها	
۰,۰۰۰ ۰	۴,۰ ۱	۰,۰۵۰ ۲	۰,۰۸۲	۰,۲۳ ۳	وجود افراد آموزش دیده و متخصص در شناسایی و مقابله با ورود پیش سازها	
۰,۰۰۰ ۰	۵,۱ ۷	۰,۰۵۲	۰,۷۸۹	۱,۳۶	قابلیت انتقال تجربیات به صورت نظام مند به نیروهای جوان و کم تجربه	
۰,۰۰۰	۴,۸ ۷	۰,۰۶۲ ۱	۰,۶۹۷	۰,۷۰ ۹	قابلیت برقراری ارتباطات سازنده بین پلیس با دیگر حوزه‌های ناجا و هم افزایی	
۰,۰۰۰	۵,۱ ۹	۰,۰۵۹ ۱	۰,۰۶۰۱	۰,۵۵ ۹	قابلیت بهنگام سازی دانش تخصصی	
۱/۰۰۰ ۰	۵,۶۳	۰,۰۶۹	۰,۰۳۵	۰,۷۵ ۹	تفویض اختیارات لازم در حوزه شناسایی و مقابله با ورود پیش سازها	

فرضیه دوم: توان عملیاتی پلیس در جمع‌آوری اطلاعات در پیشگیری از ورودی پیش‌سازهای مواد صنعتی اعتیادآور تأثیرگذار است.

ضریب همبستگی چندگانه محاسبه‌شده برای متغیرهای مستقل تحقیق برابر ۰,۵۶۳ است ($MR=0,597$) و مجذور آن یعنی ضریب تعیین برابر ۰/۵۵۲ است؛ بنابراین اقدامات اطلاعاتی به‌طور خالص ۵۵,۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته (پیشگیری و مقابله با ورود پیش‌سازهای مواد مخدر صنعتی) را تبیین می‌کنند.

جدول ۳- خلاصه مدل رگرسیونی فرضیه دوم

روش	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل‌شده	خطای استاندارد	آماره دوربین واتسون ^۵
روش هم‌زمان	۰/۵۶۳	۰/۷۹۵	۰/۵۵۲	۰,۹۲۳	۰,۹۹۱

جدول ۴- ضریب رگرسیونی مؤلفه‌های گویه جمع‌آوری اطلاعات در مقابله از ورود پیش‌سازهای ورود مواد مخدر صنعتی

مؤلفه	سنجه‌ها	STandardized Co. Unstandardized Co.			sig	T
		beta	Std.Err or	B		
توان عملیاتی تجهیزات	بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی مخبرین	۰,۷۴۹	۰,۰۳۶۷	۰,۰۸۲۱	۰,۰۰۰	۸,۵۳
	بهره‌گیری از اطلاعات و گزارش‌های مردمی	۰,۸۲	۰,۰۴۷۹	۰,۰۵۹۲	۰,۰۰۰	۶,۴۳
	جمع‌آوری و اعلام به‌موقع اخبار به یگان‌های عمل‌کننده	۰,۱۵۲	۰,۰۱۶۴	۰,۰۴۳۱	۰,۰۰۰۱	۵,۶۷
	نفوذ در شبکه‌های حمل‌ونقل و ترانزیت	۰,۲۳۹	۰,۰۳۵۷	۰,۰۵۴۱	۰,۰۰۰۱	۴,۹۷
	ردگیری و ردیابی عاملین توزیع مواد مخدر صنعتی	۰,۳۱۷	۰,۰۳۴	۰,۰۵۵۷	۰,۰۰۰	۲,۲۴
	بهره‌گیری از گزارش‌های دیگر ارگان‌ها و سایر مبادی زی ربط	۰,۲۲۷	۰,۰۲۶۳	۰,۰۸۷	۰,۰۰۰	۱,۲۲
	شناسایی نحوه ورود و مسیرهای ورود پیش‌سازها	۰,۱۷۹	۰,۰۳۴	۰,۰۵۵	۰,۰۰۰	۲,۹۷
	نفوذ در باندها و شبکه‌های توزیع مواد مخدر	۰,۲۵۹	۰,۰۳۳۳	۰,۰۳۵۴	۰,۰۰۰	۴,۶۱
	بهره‌گیری از سیستم‌های شنود، استراق سمع و ...	۰,۳۹۶	۰,۰۲۵۷	۰,۰۴۳۱	۰,۰۰۰	۴,۹۹
بهره‌گیری از بانک‌های اطلاعاتی موجود	۰,۶۲۱	۰,۰۳۷۹	۰,۰۹۹	۰/۰۰۰	۵,۰۱	

فرضیه سوم: توان عملیاتی تجهیزات و امکانات پلیس در پیشگیری از ورودی پیش‌سازهای مواد صنعتی اعتیادآور تأثیرگذار است.

ضریب همبستگی چندگانه محاسبه‌شده برای متغیرهای مستقل تحقیق برابر ۰/۳۴۷ است ($MR=0,489$) و مجذور آن یعنی ضریب تعیین برابر ۰/۹۰۹ است؛ بنابراین اقدامات اطلاعاتی به‌طور خالص ۴۰,۰۹ درصد از تغییرات متغیر وابسته (پیشگیری و مقابله با ورود پیش‌سازهای مواد مخدر صنعتی) را تبیین می‌کنند.

^۵ Watson Camera Statistics

جدول ۵- خلاصه مدل رگرسیونی فرضیه سوم

روش	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد	آماره دوربین واتسون ^۶
روش همزمان	۰/۵۱۱	۰/۴۸۹	۰/۹۸۷	۱,۰۰۴

جدول ۶- ضریب رگرسیون تأثیر مؤلفه‌های گویه توان عملیاتی تجهیزات و امکانات پلیس در مقابله با ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی

مؤلفه	سنجه‌ها	STandardized Co. Unstandardized Co.			T	sig
		beta	Std.Err or	B		
توان عملیاتی تجهیزات ^۶	تجهیزات دید در شب برای رصد مرز	۰,۵۶۹	۰,۰۶۷	۰,۸۷۱	۵,۴۱	۰,۰۰۰
	سگ‌های مواد یاب	۰,۶۵۱	۰,۵۸۹	۰,۷۵۵	۴,۳۱	۰,۰۰۰
	سیستم‌های امنیتی کنترل مرزها	۰,۵۹۷	۰,۰۴۵۹	۰,۳۶۹	۵,۲	۰,۰۰۰۱
	دستگاه‌های آشکارساز مواد مخدر	۰,۰۶۵	۰,۰۳۲	۰,۶۹۸	۴,۲۳	۰,۰۰۰
	استفاده از ردیابی الکترونیکی متصل به سیستم موقعیت‌یاب	۰,۰۶۹	۰,۷۸۲	۰,۸۹۲	۴,۲۶	۰,۰۰۰
	دستگاه‌های بادی اسکتر	۰,۰۹۵	۰,۰۳۹	۰,۹۸۵	۴,۳۷	۰,۰۰۰
	دستگاه‌های ایکس ری چمدانی و خودرویی	۰,۰۵۹۳	۰,۰۵۸۲	۰,۳۹۷	۳,۲۷	۰,۰۰۰
	تجهیزات الکترونیکی کنترل / انسداد مرز	۰,۰۵۹	۰,۸۵۴	۰,۹۸۵	۴,۲۳	۰,۰۰۰
	تجهیزات فیزیکی فنی کنترل انسداد مرز	۰,۰۶۹	۰,۰۳۵	۰,۷۵۹	۵,۶۳	۰/۰۰۰

فرضیه چهارم: میزان تأثیرگذاری هر یک از مؤلفه‌های توان عملیاتی پلیس در پیشگیری از ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی متفاوت است.

برای بررسی وجود و یا عدم وجود تفاوت بین میزان تأثیرگذاری مؤلفه‌های مربوط به گویه‌های توان عملیاتی موردبررسی در پژوهش از آزمون فریدمن استفاده گردید. برای انجام این آزمون همانند آزمون رگرسیون چند متغیره؛ ابتدا از طریق دستور Compute میانگین هریک از گویه‌های توان عملیاتی محاسبه و سپس از طریق آزمون فریدمن به مقایسه میانگین رتبه‌ای هر یک از سه گویه توان عملیاتی (انسانی، اطلاعاتی و تجهیزاتی) پرداخته شد. نتایج این بررسی نشان داد گویه توان اطلاعاتی با میانگین ۳,۷۵ رتبه اول را به خود اختصاص داده است، گویه توان عملیاتی نیروی انسانی و تجهیزات نیز به ترتیب با ۳,۱ و ۲,۲۱ رتبه‌های دوم و سوم را در بین گویه‌های سه‌گانه موردبررسی به خود اختصاص داده‌اند.

نتایج آزمون کای اسکوئر فریدمن نیز نشان می‌دهد این فرضیه با ضریب کای اسکوئر ۱۲,۵۲۳، درجه آزادی ۲ و سطح معناداری ۰,۰۰ قابل قبول و پذیرفته شده است.

^۶ Watson Camera Statistics

جدول ۷- مقایسه میانگین رتبه‌های گویه‌های توان عملیاتی پلیس در مقابله با ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی

تعداد	۱۹۹
ضریب کای اسکوئر	۱۲,۵۲۳
درجه آزادی (df)	۲
سطح معناداری/ ضریب خطا Asymp.sig	۰,۰۰۰

جدول ۸- مقایسه میانگین رتبه‌های گویه‌های عملیاتی پلیس در مقابله با ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی

رتبه بندی میانگین	گویه	ردیف
۳,۷۵	توان عملیاتی اطلاعاتی	۱
۳,۱	توان عملیاتی نیروی انسانی	۲
۲,۲۱	توان عملیاتی تجهیزات و امکانات	۳

نتیجه گیری

نتایج بررسی‌های صورت گرفته نشان داد هر سه توان عملیاتی در مقابله و پیشگیری با ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی تأثیرگذار می‌باشند از بین توان‌های عملیاتی مورد مطالعه توان عملیاتی پلیس مبارزه با مواد مخدر استان کردستان در زمینه جمع‌آوری آمار و اطلاعات با میانگین رتبه‌های ۳,۷۵ از توان عملیاتی نیروی انسانی و تجهیزات و امکانات که به ترتیب میانگین‌های رتبه‌های ۳,۱ و ۲,۲۱ را به خود اختصاص داده‌اند پایین‌تر است. بررسی میزان تأثیرگذاری سه متغیر مورد بررسی نیز نشان داد هر سه متغیرها در پیشگیری و مقابله با ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی تأثیرگذارند. در این میان متغیر توان عملیاتی نیروی انسانی خود به تنهایی قادر است ۶۰,۱ درصد از واریانس متغیر وابسته (پیشگیری و مقابله با ورود پیش سازهای صنعتی) را تبیین نماید. این میزان برای دو متغیر جمع‌آوری اطلاعات و امکانات و تجهیزات به ترتیب برابر ۵۵,۲ و ۴۰,۹ است که گویایی این موضوع است که توان عملیاتی پلیس در این دو زمینه در سطح پایین‌تری قرار گرفته است.

مقایسه نتایج حاصل با نتایج تحقیق **حاتمی مزید و باهری (۱۳۹۳)** در خصوص تأثیرگذاری متغیرهای انسانی، اطلاعاتی و تجهیزاتی در مقابله با پیس سازهای صنعتی همسو و هم‌خوان است با این تفاوت که در تحقیق مورد اشاره تجهیزات و دستگاه‌های کشف بیشترین تأثیرگذاری را در کشف مواد مخدر به خود اختصاص داده‌اند، این مورد می‌تواند ناشی از ماهیت متفاوت و نحوه سنجش متمایز متغیرهای پژوهش باشد. همچنین نتایج تحقیق به‌نوعی با نتایج پژوهش **جلالی و شفیع (۱۳۹۲)** در خصوص ارزیابی نقش مثبت آموزش‌های تخصصی در افزایش میزان کشفیات مواد مخدر همسو و هم‌راستا است. از زاویه دیگر نیز می‌توان نتایج توان عملیاتی پلیس در جمع‌آوری آمار و اطلاعات را با نتایج تحقیق حبیب زاده (۱۳۹۲) در خصوص کاربرد اطلاعات پرونده‌های جنایی در پلیس در کشفیات مواد مخدر نیز همسو و هم‌راستا است. پژوهش **شیرزاد و همکاران (۱۳۸۹)** نیز که به بررسی شیوه‌های انتظامی مقابله در جلوگیری و مقابله با ورود پیش سازهای مواد مخدر پرداخته است با برخی از مؤلفه‌های متغیر جمع‌آوری آمار و اطلاعات دارای قرابت و نزدیکی است.

نتایج پژوهش همچنین نشان داد تفویض اختیارات لازم در حوزه شناسایی و مقابله با ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی با ضریب تأثیرگذاری ۵,۶۳ بیشترین تأثیرگذاری را در بین کلیه متغیرهای موردبررسی در این گویه به خود اختصاص داده است. همچنین مؤلفه متناسب بودن نیروی انسانی موجود با نیازهای سازمانی با ضریب تأثیرگذاری ۵,۴۱ و مکمل بودن سرمایه انسانی پلیس در حوزه شناسایی و مقابله با ورود پیش سازهای صنعتی با ضریب تأثیرگذاری ۵,۲ رتبه دوم و سوم تأثیرگذاری را در این گویه به خود اختصاص داده‌اند.

از بین مؤلفه‌های موردبررسی در گویه جمع‌آوری اطلاعات در پیشگیری از ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی مخبرین با ضریب تأثیرگذاری ۸,۵۳ بیشترین تأثیرگذاری و بهره‌گیری از اطلاعات و گزارش‌های مردمی و جمع‌آوری و اعلام به‌موقع اخبار به یگان‌های عمل‌کننده نیز با ضرایب تأثیرگذاری ۶,۴۳ و ۵,۶۷ رتبه‌های دوم و سوم تأثیرگذاری را به خود اختصاص داده‌اند. در بررسی مؤلفه‌های متغیر گویه تجهیزات و امکانات مقابله با پیشگیری از ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی نیز مشخص گردید توان عملیاتی در تجهیزات فیزیکی فنی کنترل / انسداد مرز با ضریب تأثیرگذاری ۵,۶۳ رتبه اول تأثیرگذاری را به خود اختصاص داده‌اند. تجهیزات دید در شب برای رصد مرز و سیستم‌های امنیتی کنترل مرزها نیز به ترتیب با ضرایب تأثیر ۵,۴۱ و ۵,۲ در رتبه‌های دوم و سوم تأثیرگذاری قرار دارند. با توجه به بررسی‌های انجام‌گرفته در گویه توان عملیاتی پلیس نتایج زیر حاصل گردید:

- پایین بودن تعداد افراد با دانش و مهارت کافی در حوزه قابل و پیشگیری از ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی
- عدم همخوانی و تناسب نیروی انسانی موجود با نیازهای سازمانی و کم بودن تعداد آن‌ها
- بی‌توجهی به نقش مکمل بودن نیروها که بعضاً سبب گردیده در یک زمینه علمی و فنی گاهاً چند نفر وجود داشته باشد اما در برخی زمینه‌های کسی وجود نداشته باشد.
- کمبود افراد متخصص به‌اندازه کافی و نبود تناسب کافی بین نیروهای جذب‌شده با نیازهای موجود و آتی
- کمبود نیروهای آموزش‌دیده با توانایی و تخصص بالا در زمینهٔ مواد مخدر صنعتی و پیش سازهای موردنیاز تهیه آن‌ها
- فراهم نبودن قابلیت‌های انتقال تجربیات به نیروهای جدید الاستخدام
- بی‌توجهی به فرآیند بهنگام‌سازی دانش تخصصی در زمینهٔ نیازهای پیش روی سازمان در مقابله و پیشگیری از ورود پیش سازهای صنعتی
- مشکلات قانونی در زمینهٔ تفویض اختیارات لازم و کافی برای مقابله با قاچاقچیان پیش سازهای مواد مخدر صنعتی
- کمبود بودجه موردنیاز برای بهره‌گیری از منابع و مخبرین در مقابله با ورود پیش سازهای مواد مخدر صنعتی
- هماهنگی پایین انتقال اطلاعات جمع‌آوری‌شده به یگان‌های عمل‌کننده
- نبود شرایط مناسب برای بهره‌گیری از سیستم‌های شنود و استراق سمع و ...
- ضعف بانک‌های اطلاعاتی موجود و بهنگام نبودن آن‌ها
- نبود تجهیزات و امکانات پیشرفته نظیر سیستم‌های ردیابی الکترونیکی متصل به سیستم‌های موقعیت‌یاب، دستگاه‌های بادی اسکتر و دستگاه‌های ایکس ری چمدانی و خودرویی
- عدم فراهم بودن شرایط مناسب برای بهره‌گیری از توانمندی سگ‌های مواد یابد
- نبود تجهیزات مناسب کنترل / انسداد مرزها

با وجه به جمیع موارد مورد مطالعه می توان نتیجه گرفت که نبود امکانات و تجهیزات کافی و مناسب برای مقابله با ورود پیش سازهای صنعتی از جمله اصلی ترین موانع موجود در مقابله با ورود پیش سازهای صنعتی در استان کردستان به شمار می آید.

منابع

منابع فارسی

- احتشامی، علی (۱۳۸۵). کلیات و طبقه بندی مواد مخدر، دانشگاه علوم انتظامی امین تهران.
- استانداری استان کردستان (۱۳۹۰). طرح آمایش استان کردستان، معاونت برنامه و بودجه استانداری استان کردستان، مهندسین مشاور کاردوک.
- حاتمی مزید، هوشنگ، باهری، تهمینه (۱۳۹۳). ارزیابی مدیریت پشتیبانی عملیات در کشفیات مواد مخدر پلیس مبارزه با مواد مخدر ناجا (عملیات ویژه ناجا و فاتب)، فصلنامه مطالعات مبارزه با مواد مخدر، سال ششم، شماره بیستم و بیست و یکم، ۳۳-۲۵.
- حبیب زاده، اصغر (۱۳۹۲). کاربرد اطلاعات پرونده های جنایی در پلیس اطلاعات محور: مثالی از پروفایل مواد مخدر، مطالعات مبارزه با مواد مخدر، سال پنجم، شماره هجدهم و نوزدهم.
- حیدری، زهرا (۱۳۹۳). راهبردهای و چالش های جامعه بین المللی در کنترل پیش سازها، فصلنامه مبارزه با مواد مخدر، دوره ۶، شماره ۲۲-۲۳، ۹۱-۸۳.
- جلالی، امید و اصغر شفیع (۱۳۹۲). نقش آموزش های تخصصی در میزان کشف مواد مخدر در سراسر کشور در سال های ۹۰-۹۱، مطالعات مبارزه با مواد مخدر، سال پنجم، شماره هجدهم و نوزدهم.
- دفتر مقابله با مواد و جرم سازمان ملل متحد (UNODC). استانداردهای بین المللی پیشگیری از مصرف مواد، ترجمه دفتر مقابله با مواد و جرم سازمان ملل متحد در ایران با همکاری ستاد مبارزه با مواد مخدر جمهوری اسلامی ایران، تهران
- دعاگویان، داوود، حبیب زاده ملکی، اصحاب (۱۳۹۰). بررسی عوامل مؤثر بر تغییر الگوی مصرف مواد مخدر در میان جوانان؛ از مواد سبک به سوی مواد سنگین، فصلنامه علمی-پژوهشی دانش انتظامی، دوره ۱۳، شماره ۱، ۱۳۳-۱۰۵.
- زندی، نوروز علی (۱۳۹۷). بررسی دلایل انحراف از مسیر قانونی و روند قاچاق پیش سازهای مواد مخدر، فصلنامه مواد مخدر، دوره ۱۰، شماره ۳۸، ۱۱۶-۱۰۱.
- شیرزاد، جلال، فقیه فرد، پیمان، جمشیدی، مسلم، احتشامی، علی و محمد رسایی (۱۳۸۹). بررسی مؤثرترین شیوه های انتظامی در جلوگیری از ورود مواد مخدر؛ مطالعه موردی: شهرستان اصفهان، فصلنامه علمی-پژوهشی انتظام اجتماعی، سال دوم، شماره دوم.
- عزیزی مهر، خیام (۱۳۹۶). جغرافیای مرزی مبادی ورودی کالای قاچاق، پیش سازهای مواد مخدر صنعتی در استان های کردستان، کرمانشاه و ایلام، فصلنامه مطالعات مبارزه با مواد مخدر، دوره ۹، شماره ۳۳، ۴۳-۳۲.
- کتابدار، حسین (۱۳۸۸). شناسایی روند قاچاق پیش سازها و کشف آزمایشگاه های زیرزمینی تولید مواد مخدر و روان گردان، اداره کل امور اجرایی مبارزه با مواد مخدر.

- قربانی، ابراهیم (۱۳۹۵). جزوه امور منطقه‌ای و بین‌المللی مبارزه با مواد مخدر و نهادهای دخیل در مقابله و مبارزه، پلیس مبارزه با مواد مخدر، فرماندهی انتظامی استان آذربایجان غربی.
- قربانی، ابراهیم (۱۳۹۵). تبیین وجوه اشتراک و افتراق کنوانسیون‌های ۱۹۶۱، ۱۹۷۱، ۱۹۸۸ مواد مخدر با قوانین داخلی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه علمی-ترویجی مطالعات بین‌الملل پلیس، شال ششم، شماره ۳۷، ۸۰-۵۱.
- قربانی، ابراهیم (۱۳۹۶). روش‌های نوین کشف و آنالیز قانونی مواد مخدر و روان‌گردان، فصلنامه مطالعات مبارزه با مواد مخدر، دوره ۳، شماره ۳۴، ۳۵-۴۵.
- کریمی، مجید، پیش‌سازها، تهران، انتشارات ناجی نشر.
- محمدی پارسا، علی، حمیدی کیا، غلامرضا، آقاگلزاده، غلامحسین (۱۳۹۵). شیوه‌های مبارزه با قاچاق مواد مخدر در محورهای مواصلاتی به تهران، فصلنامه مطالعات مبارزه با مواد مخدر، دوره ۱۰، شماره ۳۸، ۲۱-۳۴.
- مرکز آمار ایران (۱۳۹۵). نتایج تفصیلی سرشماری عمومی نفوس و مسکن استان کردستان، برگرفته از سایت www.Amar.Org مرکز آمار،

منابع انگلیسی

- United Nation (۱۹۶۱). Single Convantion On Narcotic Drags, As Amended By The ۱۹۷۲ Protocol Amending <https://www.unodc.org>.
- United Nation (۱۹۷۱). C ONVENTION ON PSYCHOTROPIC SUBSTANCES, <https://www.unodc.org>.
- United Nation (۱۹۸۸). Convention Against Illicit Traffic In Narcotic Drugs And Psychotropic Substances, <https://www.unodc.org>.